

Óli Jacobsen

MENAKHEM – ÍSRAELSKUR FØROYAVINUR 90 ÁR

Føroyar eru so hepnar at hava nógvar vinir úti í heimi. Ein teirra er Menakhem Ben Yami í Ísrael, sum verður 90 ár tann 13. november

4. partur

Tað er nokk so nógv skrivað her í blaðnum um ótrúliga lívið hjá Menakhem. Hetta skal ikki endurtakast, men tað kann nevast, at bæði hann og konan, Hanna, á ein undrunarverda hátt sluppu undan jødátýningini hjá Hitler. Tey funnu saman í Ísrael aftaná kríggið. Menakhem hevur verið við í bardøggunum hjá Ísrael við grannalondini. Sum skipari á einum fiskiskipi var hann við til við snildum at fáa seinastu jødarnar úr Egyptalandi undir Suezkreppuni í 1956.

Menakhem hevur eisini verið ein føroyavinur burtur av í nógv ár. Hann kom higar sum fiskivinnuserfrøðingur í 2004, har hann talaði á eina fiskivinnustevnu, fyriskipað av Óla Samró. Hann fekk tokka til Føroyar, og hann fekk fleiri føroyskar vinir.

Menakhem gjørdist eisini ráðgevi hjá fiskiveiðufeløgnum í samband við ásetan av fiskidøgum. Síðani tá hevur hann vart og lýst føroysk sjónarmið og áhugamál í greinum í altjóða fiskivinnublaðnum World Fishing, har hann hevur ein fastan teig hvønn mánað.

Í summar hevði hann eisini eina lýsing av Betaskjølunum hjá teimum sokallaðu Cubatrolarunum í World Fishing. Skjølini eru frá 1977-2006 og lýsa veiðu, veiðusamanseting og veiðuøkir hjá hesum trolarum.

Hann heldur, at hetta framúr skjalasavn-ið hevur verið ov lítið kent í altjóða fiskivinnuhøpi. Hann vónar, at henda greinin fer at bota um tað og geva íblástur til annað kanningararbeiði av sama slag.

Niðurstøðan hjá Menakhem er, at Beta files hava stórt virði til altjóða fiskivinnugransking í londum kring heimin.

Greinin kann í síni heild lesast á <http://www.worldfishing.net/news101/Comment/ben-yami>

Menakhem var á vitjan í Føroyum í summar saman við soninum, Roy. Hann hevði bjóðað pápanum at kom við sær til tað land, sum hann helst vildi vitja av teimum 10 tals londum, har hann hevur virkað og lutikið í fiskivinnuráðstevnum. Av øllum valdi hann Føroyar! Henda vitjan var ógvuliga væleydnað, og Menakhem sigur, at tað kann saktans vera, at hann kemur aftur!

Vitjan í kibbutsini hjá BenYami, Maagan Michael

Eg var í Ísrael saman við familjuni í 2006,

Tveir megnar fiskimenn. Menakhem Ben Yami prátar í 2006 við tann nærur 100 ára gamla Andreas í Tarti í Oyndarfirði

Loftmynd av kibbutsini, har Menakhem býði

og vitjaðu vit eisini Honnu og Menakhem. Hetta var ein minnilig ferð, har Menakhem greiddi meira frá sínum lívi. Millum annað um kibbutsir, sum eru eitt serligt fyrbrigdi hjá jødum - fyrst í Palestina og síðani í Ísrael.

Í eini kibbutz arbeiða øll eftir førimuni og øll fáa eftir tørvi. Hetta er ein skipan, sum hevur hugtikið mong, og tað eru nógvir

ungdómar - eisini úr Føroyum, sum hava arbeiðt sjálvboðin og uttan løn í kibbutsum. Tað eru tó bert 2-3 prosent av fólkinum í Ísrael, sum búgva í kibbutsum, og hesar eru heldur ikki tað sama nú, sum tær vóru fyrr. Tó eru framvegis 250 kibbutsir í Ísrael, og her búgva vanliga upp til 1.000 fólk í hvørji teirra.

Sjálvt skjúrtur vóru felags

Menakhem var í 1949 við til at stovna kibbutsina Magaan Michael (Portrið hjá Mikael), sum liggur millum Haifa og Tel Aviv.

Tað var her, at Menakhem hitti konuna, Honnu, og beiggjarnar hjá henni, Heine og Sal, sum tað eydnaðist at sleppa úr Týsklandi, áðrenn tað var ov seint.

Grundreglan var, at alt var felags, eisini klæðini. Hevði Menakhem brúk fyri eini skjúrtu, fór hann á vaskarið at fáa sær eina. Tá hon var skitin, var hon borin aftur, og so tók hann eina reina í staðin. Tað sama var galdandi fyri onnur klæðir.

Løn var so at siga eingin. Íbúgvarnir fingtu tað, teir høvdu brúk fyri, og so eina lítla upphædd, sum kundi kallast lummapengar, um teir høvdu brúk fyri onkrum smávegis, sum ikki var at fáa í kibbutsini.

Upprunaliga var alt sera primitivt, tí alt skuldi byrjast av nýggjum. Ta fyrstu tíðina búðu tey í tjöldum.

Børnini búðu fyri seg

Eitt eyðkenni fyri kibbutsirnar var annars, at børnini ikki svóvu saman við foreldrunum men í serligum barnahúsum.

Um hetta greiddi Menakhem frá:

Okkara tvey børn búðu inntil tey vóru 2-3 ára gomul í felags barnahúsinum. Henda skipan hevði bæði fyrimunir og vansar. Fyrimunirnar vóru, at tað vóru serkøn starvsfólk, sum tóku sær av børnunum. Foreldrini kundu fara til arbeiðis uttan at stúra fyri børnunum, hóast tað tó liggur í menniskjansliga náttúruni at vera um síni børn. Foreldrini kundi so hugna sær saman við børnunum, tá tey høvdu frí, og trupulleikar við uppalingini kundu vera latnir pedagogunum. Fyri pápar var hetta ein frálík skipan, tí teir sóu vanliga bert børnini á kvøldi kortini.

Sum frá leið var tó komið eftir, at hendan skipan var ikki góð fyri børnini, og viðhvørt gav hon teimum sálarligar trupulleikar. Hóast ansað varð eftir børnum um náttina, so komu tey tó at missa ta umsorgan, sum bert foreldur kunnu geva teirra børnum. Hon er hóast alt tað týðningarmesta fyri menning av børnum.

Fjølbroytt vinna

Grundarlagið fyri lívinum í kibbutsini var fyri ein stóran part landbúnaður, men eisini